

جزوه کمک آموزشی

مدرسۀ راه دور صبا

علوم اجتماعی

کلیه رشته های کاردانش

این جزوه صرفاً جهت آشنایی شما عزیزان با نمونه سوالات امتحانی است

و منبع اصلی امتحان کتاب درسی می باشد .

درس اول: کنش های ما

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. پیامدهای غیر ارادی کنش، قطعی هستند ولی پیامدهای ارادی، احتمالی اند. **ص**
۲. پیامدهای غیرارادی کنش، احتمالی هستند؛ یعنی ممکن است انجام بشود یا نشوند. **غ**
۳. بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش محسوب می شود. **غ**
۴. بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش فردی محسوب می شود. **غ**
۵. فردی که از خطر می گریزد، کنشی انجام نداده؛ زیرا عمل او از روی اضطرار است. **غ**
۶. برخی پیامدهای کنش، ارادی اند که این دسته پیامدها، خودشان کنش هستند. **ص**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. کدام مورد از ویژگی های کنش نیست؟
الف) آگاهانه (ب) ارادی (ج) غریزی (د) هدفدار
۲. کدام یک از موارد زیر، کنش محسوب می شود؟
الف) ضربان قلب (ب) گردش خون (ج) سخن گفتن (د) بستن ناخودآگاه چشم موقع ترس
۳. کدام مورد، از ویژگیهای کنش نیست؟
الف) آگاهانه (ب) ارادی (ج) انعطاف پذیر (د) هدفدار
۴. عوض شدن هوای کلاس، بعد از باز کردن پنجره، کنش است.
الف) پیامد غیر ارادی (ب) ویژگی آگاهانه بودن (ج) پیامد ارادی (د) ویژگی معنادار بودن
۵. کدام گزینه در مورد پیامدهای ارادی و غیر ارادی کنش صحیح است؟
الف) پیامدهای ارادی کنش، قطعی و حتمی اند اما پیامدهای غیر ارادی کنش، احتمالی اند.
ب) پیامدهای ارادی، کنش نیستند بلکه نتیجه طبیعی کنش اند.
ج) عوض شدن هوای کلاس بعد از باز کردن پنجره، پیامد ارادی کنش است.
د) پیامدهای غیر ارادی کنش قطعی هستند؛ یعنی حتما انجام می شوند.
۶. عبارت های زیر بیانگر کدام ویژگی کنش است؟
-وقتی برای اولین بار برای استفاده از یک کالای پیچیده به دفترچه راهنمای آن مراجعه می کنیم،
-قرار گرفتن بر سر دو راهی
الف) ارادی بودن - هدف دار بودن (ب) معنادار بودن -هدف دار بودن
ج) معنادار بودن -آگاهانه بودن (د) آگاهانه بودن -ارادی بودن

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. قرار گرفتن بر سر دو راهی، یکی از ویژگی های کنش را نشان می دهد. آن ویژگی، **ارادی** بودن کنش است.
۲. کنش ها ممکن است با اشتیاق یا از روی اضطرار انجام شوند اما در هر حال **ارادی** اند.

سوالات تشریحی:

۱. در عبارات زیر، به کدامیک از ویژگی های کنش انسانی اشاره شده است؟
الف) فردی به مضرات استفاده بیش از اندازه ی فضاهای مجازی آگاه است، ولی تصمیم به ترک آن نمی گیرد. (**ارادی بودن**)
ب) فتح قله اورست توسط تیم کوهنوردی (**هدف دار بودن**)
ج) دادن کارت زرد به بازیکن خاطی، توسط داور (**معنادار بودن**)
د) پیامدهای ارادی و غیر ارادی را در موارد زیر مشخص کنید.
۲. الف) دانشجویی، بعد از مطالعه کتاب درسی خود، مطالب را یاد می گیرد. **پیامد غیر ارادی**

- ب) دانشجو، به سوالات امتحانی، پاسخ می دهد. **پیامد ارادی**
۳. اگر کنشگری فعالیت خود را با قصد خاصی انجام دهد مصداق کدام ویژگی کنش است؟ **هدفدار بودن.**
 ۴. انسان ها به چه دلیل ممکن است از انجام برخی کنش ها خودداری کنند؟ **به دلیل نگرانی از پیامدهای کنش (پیامد نامطلوب)**
 ۵. تفاوت پیامدهای ارادی و غیر ارادی کنش انسانی را بنویسید. **پیامد های ارادی: پیامدهایی که به اراده یا انسان یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته اند این دسته پیامد ها، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آنها را انجام دهد. پیامدهای غیر ارادی: به اراده انسان بستگی ندارد این دسته، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد بلکه نتیجه ی طبیعی کنش هستند.**
 ۶. منظور از معنا دار بودن کنش چیست؟ با مثال توضیح دهید. **انسان ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می دهند، مثلا وقتی دانش آموزی در کلاس، دستش را بالا می آورد، این کار را آگاهانه، ارادی و هدف دار انجام می دهد و معنای آن اجازه خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می تواند به پاسخ مناسب بدهد که معنای کنش او را بیابد.**
 ۷. به نظر شما، آیا کنش هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام می گیرند، کنش اجتماعی اند؟ با مثال توضیح دهید. **خیر. فردی که در کلاس درس حضور دارد ولی بی توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه ای خروشان را تخیل می کند.**

موفق باشید – مهران زنگنه

درس دوم: پدیده های اجتماعی

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی گیرد. **ص**
۲. کنش اجتماعی، تنها در صورت حضور فیزیکی دیگران صورت می گیرد. **غ**
۳. امنیت و صلح، حاصل کنش های اجتماعی انسان هست. **ص**
۴. خانواده، پدیده ای است که با کنش های اجتماعی انسان به وجود می آید. **ص**
۵. هر چیزی که با زندگی اجتماعی انسان ارتباط داشته باشد، درون جهان اجتماعی قرار می گیرد. **ص**
۶. تمام پدیده ها، به واسطه ارتباطشان با زندگی اجتماعی انسان، در گستره جهان طبیعی قرار می گیرند. **غ**
۷. تمام پدیده ها به واسطه ارتباط با زندگی اجتماعی انسان، در گستره جهان اجتماعی قرار می گیرند. **ص**
۸. احترام به قانون، یک کنش اجتماعی است و درون جهان اجتماعی جای می گیرد. **ص**
۹. افراد با عمل کردن بر اساس ارزش ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آنها می شوند. **ص**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. احترام به قانون، یک کنش **اجتماعی** است
۲. خردترین پدیده اجتماعی که سایر پدیده های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن هستند را **کنش اجتماعی** می نامند.
۳. ارزش ها و هنجارهای اجتماعی از طریق **کنش اجتماعی** تحقق می یابند.
۴. شیوه انجام کنش اجتماعی، **هنجار اجتماعی** است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. شیوه ی انجام کنش اجتماعی، که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است، را می گویند.
(الف) ارزش اجتماعی (ب) **هنجار اجتماعی** (ج) نقش اجتماعی (د) جامعه پذیری
۲. کدامیک از پدیده های زیر، حاصل کنش اجتماعی انسان نیستند.
(الف) صلح (ب) عدالت (ج) **کوه ها** (د) حزب
۳. شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد و جوامع قرار گرفته است.
(الف) **هنجار اجتماعی** (ب) پدیده های اجتماعی (ج) هویت اجتماعی (د) جامعه پذیری
۴. کدام گزینه به تفاوت ارزش های اجتماعی و هنجارهای اجتماعی اشاره دارد؟
(الف) هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند و ارزش ها از جنس وسیله و راه رسیدن به اهداف.
(ب) ارزش ها شیوه انجام کنش های اجتماعی هستند و هنجارها پدیده های مطلوب که مورد توجه و پذیرش اند.
(ج) **ارزش ها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزش ها.**
(د) هنجارها و ارزش ها از طریق **کنش اجتماعی** تحقق می یابند اما راه رسیدن به اهداف نیستند.

سوالات تشریحی

۱. نوع کنش (فردی/اجتماعی) را در مثال های زیر مشخص کنید.
(الف) سلام کردن (اجتماعی) (ب) دست دادن (اجتماعی) (ج) تبریک گفتن (اجتماعی) (د) فکر کردن (فردی)
۲. به کنش اجتماعی و پیامدهای آن چه می گویند؟ **پدیده های اجتماعی**
۳. پدیده اجتماعی چیست؟ **به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده اجتماعی می گویند.**
۴. خردترین پدیده اجتماعی چیست؟ **کنش اجتماعی**
۵. آیا کنش اجتماعی، فقط در حضور فیزیکی دیگران صورت می گیرد؟ با مثال توضیح دهید. **خیر، کنش اجتماعی فقط در حضور دیگران صورت نمی گیرد. وقتی راننده ای پشت چراغ قرمز می ایستد، مقرراتی را رعایت می کند که مورد قبول دیگران است. به همین سبب، کنش او اجتماعی است.**
۶. چرا پدیده های اجتماعی، معنا دارند؟ **پدیده های اجتماعی را انسان ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می آورند و چون افراد با آگاهی،**

اراده و هدف عمل می کنند، پدیده های اجتماعی معنا دارند.

۷. کشور فرانسه در آستانه انقلاب از طبقه ممتاز به شدت ناراضی بودند؟ زیرا طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبودند.

۸. چرا بعضی مواقع افراد احساس می کنند پدیده های اجتماعی همانند پدیده های طبیعی هستند؟ پدیده های اجتماعی به مرور از انسان هایی که آنها را به وجود آورده اند، مستقل می شوند و فرصت ها و محدودیت هایی را برای کنش ها و زندگی انسان ها ایجاد می کنند. این روند تا جایی ادامه پیدا می کند که افراد احساس می کنند پدیده های اجتماعی همانند پدیده های طبیعی هستند.

۹. به کنش اجتماعی و پیامدهای آن چه می گویند؟ پدیده اجتماعی

موفق باشید - مهران زنگنه

درس سوم: جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. فرهنگ، آموختنی است و از راه آموزش و تربیت، از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود. **ص**
۲. فرهنگ، پدیده ای آموختنی است و از راه آموزش، از نسلی به نسل دیگر انتقال می یابد. **ص**
۳. آداب و رسوم عروسی و عزاداری، از مصادیق فرهنگ به شمار می آید. **ص**
۴. به خرده فرهنگ های سازگار با فرهنگ عمومی، خرده فرهنگ موافق گفته می شود. **ص**
۵. بخش هایی از فرهنگ که مربوط به قشر و گروه خاصی است، فرهنگ عمومی نام دارد. **غ**
۶. ارزش ها و مهارت های صنف و گروه های خاص را خرده فرهنگ می نامند. **ص**
۷. فرصت ها و محدودیت های اجتماعی، هیچ رابطه ای با هم ندارند. **غ**
۸. جامعه و فرهنگ، فقط یک شکل دارد. **غ**
۹. فرصت ها و محدودیت های جامعه به یکدیگر وابسته نیستند و بدون یکدیگر محقق می شوند. **غ**
۱۰. جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد ولی فرهنگ بدون جامعه پدید می آید. **غ**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. به گروهی از انسان ها که طی سالیان متمادی با هم زندگی می کنند، **جامعه** می گویند.
۲. شیوه زندگی گروهی از انسان ها که با هم زندگی می کنند را **فرهنگ** می گویند.
۳. خرده فرهنگ های سازگار با فرهنگ عمومی را خرده فرهنگ **موافق** می گویند.
۴. فرهنگ، پدیده ای آموختنی است و از راه **آموزش و تربیت** از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود.
۵. **جامعه و فرهنگ** را می توان به جسم و جان یک موجود زنده تشبیه کرد.
۶. آن بخشی از فرهنگ که همه ی مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند **فرهنگ عمومی** آن جامعه را تشکیل می دهد.
۷. جوامع مختلف، شیوه های مختلفی برای زندگی کردن دارند و دلیل تفاوت آنها این است که **فرهنگ** پدیده ای آموختنی است.
۸. به خرده فرهنگ گروه هایی که انحراف اجتماعی دارند **ضد فرهنگ** می گویند.
۹. جامعه در حکم جسم و کالبد، و **فرهنگ** در حکم جان و روح است.
۱۰. به گروهی از انسان ها که سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می کنند **جامعه** می گویند.
۱۱. خرده فرهنگ هایی که درون یک فرهنگ قرار دارند، اغلب با **فرهنگ عمومی** سازگار هستند.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. فرهنگ چه نوع پدیده ای است؟
الف) فطری ب) غریزی ج) **اکتسابی** د) انتسابی

سوالات تشریحی:

۱. در موارد زیر مصادیق فرهنگ و جامعه را مشخص کنید.
الف) خرید اینترنتی: **فرهنگ** ب) رعایت فاصله گذاری اجتماعی: **فرهنگ** پ) مردم شهر یزد: **جامعه**
ت) پوشش زنان ترکمن: **فرهنگ** ح) پوشش زنان بلوچ: **فرهنگ** خ) زبان کردی: **فرهنگ**
ج) مراسم عاشورا در اردبیل: **فرهنگ** د) مردم شهر یزد: **جامعه**
۲. باور ها و ارزش های اخلاقی از مصادیق فرهنگ به شمار می رود یا جامعه؟ **فرهنگ**
۳. به شیوه زندگی گروهی از انسان ها که با یکدیگر زندگی می کنند چه می گویند؟ **فرهنگ**
۴. خرده فرهنگ های مربوط به اصناف مختلف درون یک جامعه را چه می گویند؟ **خرده فرهنگ موافق**
۵. چگونه برنامه ریزان فرهنگی، بخشی از فرهنگ آرمانی را به عرصه فرهنگ واقعی وارد می کنند؟ **از طریق تعلیم و تربیت**
۶. چرا فرهنگ را آگاهی و شناخت مشترک می نامند؟ **زیرا از راه آموزش و تربیت، از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود.**
۷. در مقایسه بین لایه های فرهنگ، کدام لایه ها از اهمیت بیشتری برخوردار است چرا؟ **ارزش ها و عقاید لایه های عمیق تر فرهنگ هستند و**

۸. کمتر در معرض تغییر قرار می گیرند و تاثیرات همه جانبه و فراگیر دارند و در مقایسه با هنجارها و نمادها اهمیت بیشتری دارند. لایه های سطحی و عمیق فرهنگ را مقایسه کنید. لایه های سطحی (هنجارها و نمادها) امکان تغییر بیشتری دارند. لایه های عمیق (عقاید و ارزش) کمتر در معرض تغییر قرار می گیرند و تاثیرات همه جانبه و فراگیر دارند و در مقایسه با هنجارها و نمادها اهمیت بیشتری دارند. به همین دلیل تغییرات اساسی در لایه های عمیق فرهنگ آن را به فرهنگ دیگری تبدیل می کند.
۹. خرده فرهنگ را تعریف کنید و بنویسید که چه رابطه ای با فرهنگ عمومی دارد؟ بخش هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است خرده فرهنگ نامیده می شود مثل خرده فرهنگ معلمان، پزشکان و خرده فرهنگ هایی که درون یک فرهنگ عمومی قرار دارند، اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند.
۱۰. فرصت ها و محدودیت های زبانی که مردم یک جامعه با آن صحبت می کنند چیست؟ مردمی که با آن سخن می گویند، باید در چهارچوب آن حرف بزنند آنها نمی توانند هر گونه که دلشان بخواهد صداها، حرف ها، کلمات و جملات را به کار ببرند. (محدودیت) با این حال فرصت ارتباط با هم زبانان و مبادله معانی پیچیده را فراهم می آورد. (فرصت)
۱۱. کدام لایه های فرهنگ کمتر در معرض تغییر قرار می گیرند؟ لایه های عمیق

موفق باشید - مهران زنگنه

درس چهارم: ارزیابی فرهنگ ها

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. حق یا باطل بودن عقاید و ارزش ها بر اساس نوع نگاه و رفتار جوامع تعیین می شود. غ
۲. حق یا باطل بودن حقایق، ارزش ها، هنجارها و کنش ها بر اساس آگاهی و جهل جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین می شود. غ
۳. مرز و محدوده ی فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی، بر اساس تفکر مردم، تغییر می کند. غ

مفاهیم مربوط به هر عبارت را مشخص کنید. (توجه کنید یک مورد اضافی است)

۱. ناپسند شمردن دروغ و رشوه	فرهنگ آرمانی
۲. خرده فرهنگ معلمان	خرده فرهنگ موافق
۳. شرک و بت پرستی	فرهنگ باطل
۴. توحید و یکتاپرستی	فرهنگ حق

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی بر اساس **عمل مردم** تغییر می کند.

سوالات تشریحی:

۱. فرهنگ باطل چیست؟ **بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد.**
۲. خصوصیت فرهنگ حق را بنویسید. **از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد.**
۳. هر یک از تعاریف به کدامیک از مفاهیم مربوط می شود.
الف) آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند. **فرهنگ واقعی**
ب) آن بخش از فرهنگ که مردم یک جامعه از آن جانب داری می کنند، اما در عمل آن را نادیده می گیرند. **فرهنگ آرمانی**
ج) بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد. **فرهنگ باطل**
د) بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد. **فرهنگ حق**
۴. دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش ها را نام ببرید. **عقل و وحی**
۵. دو مورد از عقاید و ارزش های حق و دو مورد از عقاید و ارزش های باطل را نام ببرید؟ **عقاید حق: عقیده به توحید - وفای به عهد - تحمل دیگران - حمایت از مظلومان و مستضعفان و عقاید باطل: شرک - ظلم - تجاوز به حقوق دیگران - دنیا پرستی و**
۶. دو نمونه از عناصر فرهنگ حق که در اغلب یا همه فرهنگ ها حضور دارد را نام ببرید. **دفاع از عدالت - حمایت از مستضعفان.**
۷. تفاوت فرهنگ حق و فرهنگ باطل را بنویسید. **بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، فرهنگ حق و بخش هایی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد فرهنگ باطل است.**
۸. مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی بر چه اساسی تغییر می کند؟ **مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی بر اساس عمل مردم تغییر می کند هر اندازه مردم مطابق آرمان ها و ارزش ها عمل کنند، به همان اندازه، آرمان ها وارد فرهنگ واقعی می شوند.**
۹. چهار نمونه از عناصر فرهنگ حق که در اغلب یا همه فرهنگ ها حضور دارد را نام ببرید وفای به عهد- راست گویی- دفاع از عدالت- **حمایت از مستضعفان.**
۱۰. فاصله میان فرهنگ واقعی و آرمانی در یک جامعه چگونه کاهش می یابد؟ **با عمل به آرمان ها.**
۱۱. چگونه جوامع مختلف حقیقت را به فرهنگ آرمانی و واقعی خود وارد می کنند؟ **جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می کنند و با عمل کردن براساس این عقاید و ارزش ها، آنها را به فرهنگ واقعی شان وارد می نمایند.**

موفق باشید - مهران زنگنه

درس پنجم: هویت

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. سه بعد هویت انسان، از یکدیگر جدا هستند. **غ**
۲. هویت فردی به دو بخش جسمانی و غیر جسمانی تقسیم می شود. **ص**
۳. هویت اجتماعی، ریشه در جامعه و فرهنگ دارد. **ص**
۴. هر جامعه ای بر اساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می کند. **ص**
۵. محیط های جغرافیایی در مناسبات و روابط اجتماعی تاثیر ندارند. **غ**
۶. یک انسان با تقوا جهانی را تغییر می دهد نشانه تاثیر بعد انسانی بر اجتماعی است. **ص**

در جدول زیر، ویژگی های اکتسابی / انتسابی بودن، فردی / اجتماعی بودن و ثابت / متغیر بودن را تعیین کنید.

ویژگی	اکتسابی	انتسابی	فردی	اجتماعی	ثابت	متغیر
موقعیت اجتماعی	*			*		*
محل تولد		*	*		*	
دانش آموز بودن	*			*		*
سفید پوست بودن		*	*		*	
مومن	*		*			*
ایرانی		*		*	*	
گروه خونی		*	*		*	

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. در جامعه قبیله ای، هویت اجتماعی افراد اغلب بر اساس **جایگاه افراد** در قبیله مشخص می شود.
۲. ویژگی هایی را که انسان ها در پیدایش و تداوم آنها تاثیری نداشته باشند، خصوصیات **اکتسابی** می گویند.
۳. در جامعه ی دینی، هویت اجتماعی افراد بر اساس **عقاید و ارزش های** تعیین می شود که آن دین، محترم می شمارد.
۴. در جامعه سرمایه داری، هویت اشخاص، بر مبنای **ثروت (توان اقتصادی، سرمایه)** شناخته می شود.
۵. هر جامعه ای بر اساس **هویت خود**.... با طبیعت و بدن آدمی تعامل می کند.
۶. یک انسان با تقوا جهانی را تغییر می دهد. این جمله نشانگر رابطه هویت **نفسانی** بر هویت اجتماعی است.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. کدامیک از موارد زیر، مربوط به هویت جسمانی افراد است؟
الف) ایرانی بودن ب) مادر بودن ج) **تاریخ تولد** د) پشتکار
۲. کدامیک از موارد زیر، هویت اجتماعی فرد را نشان می دهد؟
الف - گروه خونی ب) تاریخ تولد ج) **ایرانی** د) وزن
۳. هنگامی که خود را عضو گروه خاصی معرفی می کنیم، در حقیقت به کدام بخش از هویت اشاره می کنیم؟
الف - جسمانی ب) **فردی** ج) اجتماعی د) طبیعی
۴. کدام یک از موارد زیر، از ویژگی های غیر جسمانی هویت فردی می باشد؟
الف) **اخلاص** ب) قد ج) گروه خونی د) تاریخ تولد
۵. آن بخش از صفاتی که ریشه در جامعه و فرهنگ دارند، جزء کدام ویژگی های هویتی می باشد؟
الف) فردی ب) جسمانی ج) **اجتماعی** د) اخلاقی و روانی
۶. کدام یک از گزینه های زیر در ارتباط با هویت متغیر انسان، درست است؟

- الف) نژاد- مکان تولد- کارمند
ج) ورزشکار- رنگ چشم- موقعیت اجتماعی
۷. کدام گزینه ویژگی هویتی گروه خونی و دانش آموز بودن را به درستی نشان می دهد.
الف) انتسابی، فردی و متغیر- انتسابی، اجتماعی و متغیر
ج) انتسابی، فردی و متغیر- انتسابی، اجتماعی و متغیر
۸. پیامبران و اولیای الهی در مورد کدام بعد هویت انسان ها سخن گفته اند؟
الف) الهی و فطری ب) نفسانی ج) انسانی د) دینی و معنوی
۹. هویت جهان اجتماعی متجدد، با هویت روانی و اخلاقی معنوی است.
الف) با آن همخوانی ندارد ب) ناسازگار است ج) در برخی موارد با آن موافق است د) در برخی موارد آن را نادیده می گیرد
۱۰. عبارت زیر نشانگر رابطه میان کدام یک از ابعاد هویت با یکدیگر است؟ «یک انسان با تقوا جهانی را تغییر می دهد».
الف) جسمانی بر نفسانی ب) نفسانی بر اجتماعی ج) جسمانی بر اجتماعی د) اجتماعی بر نفسانی
۱۱. کدام مورد بیانگر تاثیر ویژگی های نفسانی بر ویژگی های جسمانی است؟
الف) ترشحات زیاد غده تیروئید، موجب عصبانی شدن انسان می گردد.
ب) برخی امراض جسمانی از طریق کمک گرفتن از قوای روحی، درمان می شود.
ج) برخی اضطراب ها ریشه در عوامل جسمانی دارد.
د) کنش های اجتماعی انسان ها ممکن است محیط زیست را در معرض نابودی قرار دهد
۱۲. کدام گزینه ویژگی هویتی گروه خونی و دانش آموز بودن را به درستی نشان می دهد؟
الف) انتسابی، فردی و متغیر- انتسابی، اجتماعی و متغیر
ج) انتسابی، فردی و متغیر- انتسابی، اجتماعی و متغیر
۱۳. نوع هریک از ویژگی های هویتی را مشخص کنید (راستگویی - کارمند)
الف) انتسابی، ثابت، فردی - انتسابی، فردی، ثابت.
ب) اجتماعی، متغیر، انتسابی - فردی، انتسابی، متغیر.
ج) انتسابی، متغیر، اجتماعی - انتسابی، متغیر، اجتماعی.
د) انتسابی، متغیر، فردی - فردی، متغیر، انتسابی.
۱۴. کدام گزینه تاثیر ابعاد هویتی مثال های زیر را به درستی نشان می دهد؟
«جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می شود».
«برخی بیماری های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می شوند».
الف) نفسانی بر اجتماعی - نفسانی بر جسمانی
ج) اجتماعی بر نفسانی - نفسانی بر اجتماعی
ب) اجتماعی بر نفسانی - نفسانی بر جسمانی
د) نفسانی بر اجتماعی - جسمانی بر نفسانی

سوالات تشریحی:

- ایرانی بودن از ویژگی های هویت فردی است یا اجتماعی؟ اجتماعی
- خصوصیاتی که افراد در پدید آمدن آنها اثر گذار هستند، چه نامیده می شوند؟ انتسابی
- ویژگی های هویتی که در شکل گیری آنها نقش و سهم زیادی داریم چه نامیده می شود؟ ویژگی های انتسابی
- نمونه هایی از هویت جسمانی را ذکر کنید. دو مورد گروه خونی - رنگ پوست
- برای هر یک از ویژگی های هویتی مثال بزنید: الف) انتسابی: مومن بودن ب) فردی: محل تولد
- مثال زیر نشانگر کدام رابطه هویتی است؟ یک انسان با تقوا جهانی را تغییر می دهد: تاثیر بعد نفسانی بر بعد اجتماعی.
- ویژگی های هویتی انتسابی و اجتماعی را با ذکر مثال مقایسه کنید؟ انتسابی: ما در شکل گیری بعضی ویژگی های هویتی نقشی نداریم مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن. اجتماعی: بسیاری از ویژگی های هویتی را خودمان شکل می دهیم یا در شکل گیری آنها

نقش و سهم زیادی داریم. مانند صفات اخلاقی و روانی.

۸. هویت اجتماعی افراد در جامعه سرمایه داری و جامعه دینی بر چه اساس تعیین می شود؟ هویت اجتماعی افراد در جامعه سرمایه داری بیشتر به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته است هویت اجتماعی افراد در جامعه دینی بر اساس عقاید و ارزش هایی تعیین می شود که آن دین محترم می شمارد.

۹. پیامبران و اولیای الهی در مورد هویت انسانها چه گفته اند؟ از دیرباز در باره بعد الهی و فطری هویت فردی و اجتماعی انسان ها و همچنین غفلت و فراموشی آنها از خویشتن سخن گفته اند.

۱۰. وجود نظریات متفاوتی درباره هویت نشانه چیست؟ نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

۱۱. نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب نسبت به طبیعت و بدن آدمی را بنویسید. نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب و ارزش های آن به گونه ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز میداند. انسان در این فرهنگ هر نوع تصرفی را برای بهره برداری بیشتر از طبیعت انجام می دهد.

موفق باشید - مهران زنگنه

درس ششم: باز تولید هویت اجتماعی

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. به مجموعه فعالیت هایی که برای پذیرش فرهنگ و انطباق دادن افراد با انتظارات جامعه انجام می شود، جامعه پذیری می گویند. **غ**
۲. انسان ها دارای اختیارند و همواره می توانند هویتی را که جامعه برای آنان در نظر گرفته، نپذیرند. **ص**
۳. موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنهاست. **غ**
۴. انسان بر خلاف موجودات دیگر، به صورت غریزی نمی داند که چه موقعیتی در جامعه دارد. **ص**
۵. موقعیت اجتماعی یعنی: جایگاه فرد در جامعه. **ص**
۶. موقعیت اجتماعی افراد، صرفاً تابع مشاغل آنها نیست. **ص**
۷. در همه کشورها رتبه بندی مشاغل وجود دارد، و این رتبه بندی در همه جا یکسان است. **غ**
۸. فرد با آموزش های مدرسه، اولین و مهمترین آشنایی ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می کند. **غ**
۹. خانواده، اولین و مهم ترین آشنایی های فرد با جامعه ای که در آن متولد می شود را فراهم می کند. **ص**
۱۰. موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع مشاغل آنهاست. **غ**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. افراد در بدو تولد، هویت **انتسابی** اجتماعی خود را به صورت انفعالی می پذیرند.
۲. فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی **شیوه زندگی** در آن را یاد می گیرد.
۳. به مسیری که برای تکوین و شکل گیری هویت اجتماعی افراد طی می شود **جامعه پذیری** می گویند
۴. به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می کند **جامعه پذیری** گفته می شود
۵. به مجموعه فعالیت هایی که برای انطباق دادن افراد با انتظارات جامعه انجام می شود **کنترل اجتماعی** می گویند.
۶. روش های پیشگیری از کجروی های اجتماعی عبارتند از: **تبلیغ و اقناع**، تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات.
۷. به رفتارهایی که بر خلاف عقاید، ارزش ها، قواعد و هنجارهای جامعه هستند **کجروی اجتماعی** می گویند
۸. جامعه ای که روش های مناسبی برای **کنترل اجتماعی** نداشته باشد، در معرض آسیب های بیشتری قرار می گیرد.
۹. جهان اجتماعی، به هنگام تولد هر فرد، بخشی از **هویت اجتماعی** او را تعیین می کند.
۱۰. امر به معروف و نهی از منکر از جمله راهکارهای اسلام برای **جامعه پذیری** و کنترل اجتماعی است.
۱۱. تحرک اجتماعی گاه درون **یک نسل** و گاه در **دو نسل** اتفاق می افتد.
۱۲. هر جامعه ای به تناسب **عقاید و ارزش های** خود، برخی تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می کند.
۱۳. افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی **انتسابی** خود را به صورت انفعالی می پذیرند.
۱۴. فرد با آموزش های اساسی و ماندگاری که در **خانواده** می بیند، اولین و مهم ترین آشنایی ها را با جامعه خود پیدا می کند.

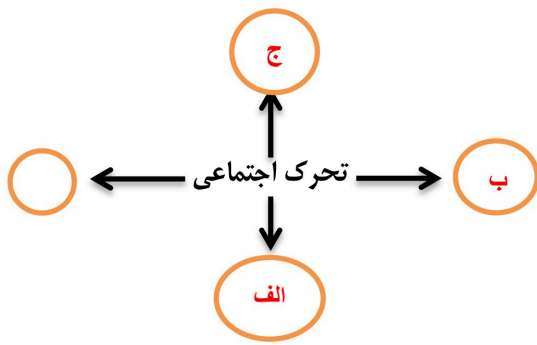
گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. اولین و مهمترین آشنایی فرد با جامعه ای که در آن متولد شده در کدام یک از گروه های زیر انجام می شود؟
(الف) خانواده (ب) مدرسه (ج) رسانه های جمعی (د) گروه های همسالان
۲. فرد با آموزش اساسی و ماندگاری که در می بیند اولین و مهمترین آشنایی ها را با جامعه ای که در آن متولد شده است پیدا می کند؟
(الف) مدرسه (ب) خانواده (ج) خانواده و مدرسه (د) گروه های همسالان
۳. به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می کند، چه می گویند؟
(الف) کنترل اجتماعی (ب) هویت اجتماعی (ج) امر به معروف (د) جامعه پذیری
۴. هر جامعه ای روش های تبلیغ و اقناع، تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات را برای به کار می گیرد.
(الف) آموزش مناسب شهروندی (ب) پیشگیری از کجروی اجتماعی (ج) ایجاد تنوع گروه های فرهنگی (د) ایجاد فرهنگ واحد و یکسان
۵. کارمند یک اداره که مدیر کل می شود، چه نوع تحرک اجتماعی پیدا کرده است؟
(الف) تحرک افقی (ب) تحرک نزولی (ج) تحرک صعودی (د) تحرک عمودی

۶. اگر شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد، تحرک اجتماعی دارد.
 (الف) میان نسلی نزولی افقی (ب) افقی (ج) درون نسلی صعودی (د) نزولی
۷. دو عنصر فرهنگی در آموزه های اسلامی کدامند؟
 (الف) تنبیه و مجازات (ب) تشویق و تنبیه (ج) اقناع و تبلیغ (د) امر به معروف و نهی از منکر

سوالات تشریحی:

۱. کارمندی که از یک بخش اداره به به بخش دیگر منتقل می شود، چه نوع تحرک اجتماعی دارد؟ افقی
۲. راهکارهای اسلام را برای جامعه پذیری و کنترل اجتماعی نام ببرید. امر به معروف و نهی از منکر.
۳. روش های پیشگیری از کجروی های اجتماعی را نام ببرید. تبلیغ و اقناع تشویق و پاداش تنبیه و مجازات.
۴. جامعه برای پیشگیری از کجروی های اجتماعی و کنترل آن ها چه روش هایی به کار می گیرد؟ تبلیغ و اقناع، تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات.
۵. عوامل آشنایی کودک با جهانی که در آن زندگی می کند را نام ببرید. (سه مورد) خانواده، مدرسه، مسجد، مجالس علمی و مذهبی، گروه های هم سالان، رسانه های جمعی و
۶. آیا فرآیند جامعه پذیری همیشه با موفقیت انجام می شود؟ توضیح دهید. خیر. ممکن است برخی انسانها هویتی را که جامعه برای آنها در نظر گرفته است، نپذیرند و همواره افرادی هستند که از پذیرش عقاید و ارزش ها و هنجارهای اجتماعی سر باز می زنند، به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند، نقشی را که جامعه از آنها انتظار دارد، نمی پذیرند و رفتارهایی مخالف انجام می دهند.
۷. مفهوم جامعه پذیری را بنویسید. به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می شود، جامعه پذیری می گویند.
۸. کجروی اجتماعی را تعریف کرده و چه روش هایی برای پیشگیری از کجروی اجتماعی در جوامع به کار برده می شود؟ به کنش هایی که برخلاف، ارزش ها و هنجارهای جامعه هستند کجروی اجتماعی گویند (تبلیغ و اقناع) تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات.
۹. به جابجایی افراد از یک موقعیت به موقعیت اجتماعی دیگر را چه می گویند؟ تحرک اجتماعی
۱۰. در صورتی که شغل جدید، موقعیت اجتماعی فرد را تغییر ندهد، تحرک اجتماعی او از چه نوعی است؟ تحرک افقی.
۱۱. انواع تحرک اجتماعی را نام ببرید و برای هر یک مثال بزنید. (۱) صعودی: کارمند یک اداره هنگامی که مدیر بخش اداره می شود. (۲) نزولی: مدیر اداره هنگامی که از مدیریت عزل می شود. (۳) افقی: کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر انتقال پیدا می کند.
۱۲. مفاهیم زیر را با یکدیگر مقایسه کنید. تحرک درون نسلی و تحرک میان نسلی: تحرک اجتماعی گاه درون یک نسل؛ یعنی برای یک فرد در طول زندگی خودش، و گاه در دو نسل؛ یعنی برای یک فرد نسبت به والدینش اتفاق می افتد.
۱۳. آیا همه جوامع فرصت های یکسانی برای تحرک اجتماعی در اختیار افراد قرار می دهند؟ (توضیح دهید) هر جامعه ای به تناسب عقاید و ارزش های خود، برخی تحرک های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی را منع می کند؛ برخی هویت ها را می پذیرد و برخی را نمی پذیرد
۱۴. هر جامعه ای علاوه بر جامعه پذیری، برای پیشگیری از کجروی های اجتماعی و کنترل آنها از چه روش هایی استفاده می کند؟ شرح دهید. روش های «تبلیغ و اقناع»، «تشویق و پاداش» و «تنبیه و مجازات» را به کار می گیرد. در واقع هر جامعه می کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش های جامعه را بپذیرند، به افرادی که مطابق ارزش ها و هنجارهای جامعه عمل می کنند، پاداش می دهد و کسانی را که دچار کجروی اجتماعی شده باشند، مجازات می کند.
۱۵. آیا فرصت های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت های جدید در جوامع مختلف، یکسان است؟ توضیح دهید. خیر یکسان نیست، هر جامعه ای به تناسب عقاید و ارزش های خود برخی تحرک های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می کند، برخی هویت ها را می پذیرد و برخی دیگر را نمی پذیرد.
۱۶. توضیح دهید و مثال بزنید که فرصت های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت های جدید در جوامع مختلف یکسان نیست. هر جامعه ای به تناسب عقاید و ارزش های خود برخی تحرک های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می کند، برخی هویت ها را می پذیرد و برخی دیگر را نمی پذیرد مثلاً جامعه که بر اساس ارزش های نژادی شکل می گیرد، صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می آورد.

۱۷. با توجه به ستون سمت راست، نمودار تحرک اجتماعی را کامل کنید.
الف) مدیر اداره، هنگامی که از مدیریت عزل و کارمندی عادی می شود.
ب) کارمندی که از یک بخش اداره، به بخش دیگر منتقل می شود.
ج) کارمندی که مدیر یک بخش می شود.

موفق باشید - مهران زنگنه

درس هفتم: تحولات هویتی جامعه

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. هویت اجتماعی افراد محصول عضویت اجتماعی و گروهی آنها است. **ص**
۲. هویت فرهنگی جامعه، گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است. **ص**
۳. هویت فرهنگی جامعه، محدودتر از هویت اجتماعی افراد است. **غ**
۴. هویت فرهنگی جامعه در پرتو هویت اجتماعی افراد و متناسب با آن شکل می گیرد. **غ**
۵. هویت فرهنگی هنگامی محقق می شود که عقاید و ارزش های مشترکی در جامعه شکل می گیرد. **ص**
۶. تحول جامعه آموی به جامعه نبوی، تحول فرهنگی مثبت است. **ص**
۷. تحول جامعه نبوی به جامعه آموی، تحول فرهنگی منفی است. **ص**
۸. بحران هویت می تواند به دگرگونی و تحول هویت فرهنگی منجر شود. **ص**
۹. تحولات فرهنگی می تواند مثبت یا منفی باشد. **ص**
۱۰. هویت فرهنگی جامعه بر مدار عقاید و ارزش های اجتماعی شکل می گیرد. **ص**
۱۱. هر گاه عقاید و ارزش ها، اهمیت و اعتبار خود را از دست بدهند، هویت فرهنگی جامعه، زایل و نابود می شود. **ص**
۱۲. ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه یکی از علل درونی تحولات فرهنگی است. **ص**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. هویت اجتماعی جامعه، پدیده ای **گسترده تر** از هویت فرهنگی افراد است.
۲. هویت **فرهنگی** جامعه، گسترده تر از هویت **اجتماعی** افراد است.
۳. هویت اجتماعی افراد، محصول **عضویت** گروهی آنهاست.
۴. هویت فرهنگی جامعه، بر اساس عقاید و **ارزش های اجتماعی** شکل می گیرد.
۵. هویت اجتماعی افراد، همواره در پرتو **هویت فرهنگی** شکل می گیرد.
۶. تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی، تحول فرهنگی **مثبت** است.
۷. جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، عناصر **عقلی** این فرهنگ ها را اخذ و عناصر اساطیری آنها نپذیرفت.
۸. جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، عناصر عقلی این فرهنگ ها را اخذ و عناصر **اساطیری** آنها نپذیرفت.
۹. بحران هویت، در جایی به وجود می آید که جامعه، توان حفظ و دفاع از عقاید و **ارزش های اجتماعی** خود را نداشته باشد.
۱۰. علل تحولات فرهنگی به دو دسته **درونی** و **بیرونی** تقسیم می شود.
۱۱. اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی **منفی** است.
۱۲. فرهنگ اساطیری و فرهنگ **دنیوی** آدمی را از حقیقت جهان و حقیقت خود بیگانه می کنند.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. هویت فرهنگی جامعه چگونه شکل می گیرد؟
 الف) بر پایه هنجارهای رایج
 ب) بر مدار عقاید و ارزش های اجتماعی
 ج) بر اساس نیازهای جسمانی و طبیعی
 د) بر اساس ابداعات و نوآوری ها
۲. هویت فرهنگی جامعه بر اساس آن شکل می گیرد.
 الف) آرمان ها و ارزش های
 ب) هنجارها و عقاید
 ج) **عقاید و ارزش**
 د) هنجارها و نمادهای
۳. جهان غرب طی جنگ های پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی تحولاتی هویتی پیدا کرد.
 الف) جهانی اول
 ب) جهانی دوم
 ج) **صلیبی**
 د) سرد
۴. اگر جامعه ای در تعامل با جوامع دیگر به مرور زمان، به عقاید و ارزش های خود پشت کند، دچار می شود.
 الف) خودباختگی
 ب) فرهنگ جدید
 ج) آشوب اجتماعی
 د) **تحول فرهنگی**
۵. خودباختگی جوامع غیر غربی در برابر فرهنگ غرب را چه می نامند؟

- الف) غرب زدگی (ب) از خودبیگانگی فطری (ج) از خود بیگانگی تاریخی (د) تزلزل فرهنگی
۶. کدام فرهنگ، درهای آسمان و زمین را به روی انسان می گشاید و او را با خود و جهان هستی آشنا می گرداند؟
الف) مشرکانه اساطیری (ب) سکولار (ج) دنیوی (د) توحیدی
۷. هویت فرهنگی جامعه بر اساس اجتماعی آن شکل می گیرد.
الف) هنجارها و عقاید (ب) عقاید و ارزش های (ج) آرمانها و عقاید (د) ارزش ها و هنجارهای

سوالات تشریحی:

۱. هویت فرهنگی جامعه را با هویت اجتماعی افراد مقایسه کنید؟ هویت فرهنگی جامعه بر اساس عقاید و ارزش های اجتماعی شکل می گیرد و گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد همواره در پرتو هویت فرهنگی جامعه شکل می گیرد.
۲. هویت فرهنگی جامعه تا چه زمانی دوام می آورد؟ چه زمانی تداوم فرهنگی آن با چالش مواجه می شود؟ هویت فرهنگی جامعه تا زمان دوام می آورد که عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آنها مهم باشد. هرگاه عقاید و ارزش ها، اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای یک جامعه از دست بدهند، تداوم هویت فرهنگی آن جامعه با چالش مواجه می شود.
۳. هویت فرهنگی جامعه بر مدار کدام عناصر شکل می گیرد؟ بر اساس عقاید و ارزش های اجتماعی آن شکل می گیرد.
۴. هویت فرهنگی جامعه، چه زمانی محقق می شود؟ بر اساس عقاید و ارزش های اجتماعی آن شکل می گیرد
۵. یک نمونه از تحول فرهنگی مثبت را نام ببرید. تحول جامعه جاهلی به نبوی
۶. تحول جامعه نبوی به جامعه اموی، چه نوع تحول فرهنگی است؟ تحول فرهنگی مثبت
۷. در چه صورتی تحولات فرهنگی یک جامعه منفی می باشد؟ اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است. مثال: تحول جامعه نبوی به جامعه اموی.
۸. در چه صورتی تغییرات فرهنگی مثبت خواهد بود؟ مثال بزنید. اگر فرهنگی که دچار تحول می شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است. مثال: تحول جامعه جاهلی به نبوی.
۹. علل تحولات فرهنگی را نام برده و توضیح دهید. الف) علل درونی: که به ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می شود و یا به کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ_ جامعه باز می گردد. ب) علل بیرونی: روبرو شدن و ارتباط با جوامع دیگر.
۱۰. علل درونی تحولات فرهنگی را بنویسید. الف) به ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می شود ب) و یا به کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ_ جامعه باز می گردد.
۱۱. علت بیرونی تحولات فرهنگی به چه معناست؟ روبرو شدن و ارتباط با جوامع دیگر
۱۲. کدام دسته از علل تحولات فرهنگی، به روبرو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر باز می گردد؟ علل بیرونی
۱۳. علل درونی تحولات فرهنگی را بنویسید.
۱۴. ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ جامعه
۱۵. علل تحولات فرهنگی را بنویسید؟ ۱- درونی: ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد ۲- بیرونی: کاستی ها و بن بست های درون فرهنگ
۱۶. تحولات هویتی چه زمانی مثبت و چه زمانی منفی است؟ اگر فرهنگی که دچار تحول می شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است اما اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است.
۱۷. در ارتباط میان جوامع، در چه صورت زمینه گسترش و پیشرفت جامعه فراهم می شود؟ اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبک های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم می آورد.
۱۸. جهان غرب، طی جنگ های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی، چه تحولات هویتی پیدا کرد؟ بدون اینکه به جامعه و فرهنگ اسلام پیوندند، تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب مسیحی قرون سطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند و هویت جدیدی پیدا کردند
۱۹. چگونه تحولات هویتی جهان غرب، طی جنگ های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی را بنویسید. جوامع غربی پس از رویارویی با جوامع اسلامی طی جنگ های صلیبی، بدون اینکه به جامعه و فرهنگ اسلام پیوندند تحولات، هویتی پیدا کردند و از

غرب مسیحی قرون وسطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند و هویت جدیدی پیدا کردند.

۲۰. جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری های یونان و روم، کدام عناصر از فرهنگ آن اخذ کردند؟ عناصر عقلی

۲۱. جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، چه عناصری از آن فرهنگ ها را اخذ و چه عناصری را نپذیرفت؟ به دلیل اهمیت عقل و عقلانیت در اسلام، جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری یونان و روم، عناصر عقلی این فرهنگ ها را اخذ کردند. به تناسب فرهنگ توحیدی خود، در این دانش ها دخل و تصرف نمودند اما عناصر مشرکانه ی آنها را نپذیرفتند.

۲۲. فرهنگ اسلامی در رویارویی با فرهنگ های دیگر، زمینه چه تحولات هویتی را پدید آورد؟ بسیاری از فرهنگ ها در تعامل با فرهنگ اسلامی، عقاید و ارزش های آن را پذیرفتند و به اسلام ملحق شدند. مانند مصر باستان و ایران باستان که در ارتباط با جوامع اسلامی، عقاید و ارزش های اسلامی را قبول کردند و به جوامع اسلامی ملحق شدند.

۲۳. خودباختگی فرهنگی در چه جوامعی رخ می دهد؟ اگر اعضای جامعه، مبهوت و مقهور فرهنگ جامعه دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند، جامعه آنها دچار خودباختگی فرهنگی می شود.

۲۴. جامعه خود باخته به چه دلیل، به روش تقلیدی عمل می کند؟ به دلیل اینکه ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می دهد.

۲۵. غرب زدگی را تعریف کنید. خود باختگی جوامع غیر غربی، در برابر فرهنگ غرب را غرب زدگی می نامند.

۲۶. خود باختگی جوامع غیر غربی را در برابر فرهنگ غرب چه می گویند؟ غرب زدگی.

۲۷. چرا بسیاری از جوامع غیر غربی در رویارویی با فرهنگ غرب دچار خود باختگی فرهنگی شدند؟ به دلیل این که مبهوت و رعوب قدرت اقتصادی و سیاسی غرب شدند.

۲۸. دو نوع متفاوت از خود بیگانگی فرهنگی را نام ببرید. از خود بیگانگی فطری (از خود بیگانگی تاریخی)

۲۹. منظور از، از خود بیگانگی تاریخی چیست؟ اگر یک جامعه فرهنگ، تاریخی خود را فراموش کند، دچار از خود بیگانگی تاریخی شده است. جامعه خودباخته ای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد می برد، به این معنای از خود بیگانگی گرفتار شده است.

۳۰. معنای از خود بیگانگی حقیقی (فطری) را بنویسید. این است که عقاید و ارزش های یک جامعه، مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود

۳۱. بر اساس دیدگاه قرآن کریم، کدام فرهنگ ها انسان ها را از حقیقت خود، بیگانه می گردانند؟ فرهنگ هایی که بر اساس فطرت انسان شکل نگرفته اند و از عقاید و ارزش های حق برخوردار نیستند، مانع از آن می شود که انسان ها به شناخت صحیح از عالم و آدم برسند.

۳۲. عبارت «از این جا مانده و از آن جا رانده» به چه جامعه ای اشاره دارد؟ پاسخ: جامعه خود باخته.

۳۳. تحولات هویتی جوامع غربی را پس از رویا رویی با جوامع اسلامی طی جنگ های صلیبی توضیح دهید؟ جوامع غربی که پس از رویارویی با جوامع اسلامی طی جنگ های صلیبی، بدون اینکه به جامعه و فرهنگ اسلامی پیوندند، تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب مسیحی قرون وسطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند.

۳۴. جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری های یونان و روم، کدام عناصر را از فرهنگ آنها اخذ کردند؟ عقلی.

۳۵. پیامد های خودباختگی فرهنگی را بنویسید. ۱- عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش می پذیرد ۲- چنین جامعه ای به روش تقلیدی عمل می کند. ۳- ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می دهد ۴- نه می تواند فرهنگ خود را تداوم ببخشد نه قادر است به جامعه دیگری که شیفته و مبهوت آن شده است، ملحق شود. (از این جا مانده و از آنجا رانده)

موفق باشید - مهران زنگنه

درس هشتم: بعد فرهنگی هویت ایران

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. برخورد جهان غرب با جهان اسلام، تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده است. **ص**
۲. هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. **ص**
۳. بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی بود. **غ**
۴. جهان اسلام، با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران به عنوان قطب فرهنگی جدید در برابر غرب ظاهر شد. **ص**
۵. جوامع اسلامی و مسلمانان در جنگ های صلیبی، به دفع مهاجمان پرداختند. **ص**
۶. در نخستین رویارویی ها، قدرت اقتصادی و فرهنگی جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت. **غ**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا **اساطیری** نیست، بلکه دنیوی است.
۲. هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با **اساطیر** بود.
۳. واکنش فرهنگ اسلامی در مقابل جنگ های صلیبی و حمله مغول، به ترتیب **دفع مهاجمان** و **جذب و هضم مهاجمان** بود.
۴. از پیامدهای انقلاب ها، می توان به پیامدهای اقتصادی، سیاسی **اجتماعی** و **فرهنگی** اشاره کرد.
۵. بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به هویت **توحیدی** و **معنوی** خویش بود.
۶. جامعه ایران به رهبری امام خمینی (ره) با بازگشت به هویت **اسلامی** تاریخ و جغرافیای خود را در ذیل آسمان توحید قرار داد.
۷. جامعه ایرانی با بازگشت به **هویت اسلامی** خود، به صورت قلب تپنده ی بیداری اسلامی در آمد.
۸. جامعه ایرانی با بازگشت به هویت اسلامی خود، به صورت قلب تپنده ی **بیداری اسلامی** در آمد.
۹. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر **مشرکانه** و اساطیری خود را کنار گذاشتند.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. چرا فارسی دری از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی عبور کرد و به عنوان زبان فرهنگی دوم جهان اسلام شناخته شد؟
الف) به علت مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام (ب) چون زبان فارسی دری از دیر باز زبان سیاسی دربار ایران بود
(ج) زیرا زبان رسمی مشترک اقوام مختلفی بود
(د) زیرا فرهنگ اسلامی به جذب و هضم مهاجمان پرداخت
۲. چه عاملی باعث ملحق شدن ایران به جهان اسلام شد؟
الف) قدرت نظامی جهان اسلام (ب) خود باختگی فرهنگی ایرانیان
(ج) عقاید و ارزش های آیین زرتشت (د) **عقاید و ارزش های توحیدی**
۳. نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، شدن همه فرهنگ ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند.
الف) غربی (ب) دنیوی (ج) دینی و معنوی (د) متجدد
۴. نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، سرنوشت مشترک و حتمی بشریت را چه می دانستند؟
الف) بازگشت به هویت دینی (ب) پوچی و ناامیدی (ج) **دنیوی شدن همه فرهنگ ها** (د) گرفتاری در بحران هویت
۵. در نخستین رویارویی ها قدرت و جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.
الف) اقتصادی و سیاسی (ب) اقتصادی و نظامی (ج) فرهنگی و سیاسی (د) **سیاسی و نظامی**
۶. ایرانیان با پذیرش اسلام به چه تفسیری از هویت خود دست یافتند؟
الف) اساطیری (ب) توحیدی (ج) ناسیونالیستی (د) سکولاریستی
۷. هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، چگونه بوده است؟
الف) اساطیری و مشرکانه (ب) توحیدی و قوم گرایانه
(ج) **توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر** (د) سکولاریستی
۸. کدام یک زبان فرهنگی دوم جهان اسلام بوده است؟
الف) عربی (ب) عبری (ج) اردو (د) **فارسی دری**

۹. زبان سیاسی دربار ایران و زبان رسمی مشترک اقوام مختلف چه بود؟
 الف) عربی (ب) فارسی پهلوی (ج) فارسی دری (د) اردو

۱۰. کدامیک از کتب زیر، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب نوشته شده است؟

الف) فطرت (ب) شرق شناسی (ج) انسان کامل (د) زمینه فرهنگ شناسی

۱۱. کدام یک از کتاب های زیر، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب نگاشته شده است؟

الف) شرق شناسی (ب) هویت اجتماعی (ج) ظهور و افول لیبرالیسم (د) بازگشت به خویشتن

سوالات تشریحی:

۱. چگونه اقوام ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند؟ به وسیله عقاید و ارزش های زرتشتی که با آموزه های اساطیری در آمیخته بود.

۲. هویت فرهنگی ایرانیان پس از آشنایی با اسلام و پذیرفتن آن چه تغییری یافت؟ ایرانیان پس از پذیرفتن اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و جامعه اسلامی را بنا نهادند.

۳. اسلام چه تاثیری بر هویت ایرانی داشته است؟ ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

۴. چرا «فارسی دری» در مناطق مختلف جهان اسلام گسترش یافت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام مطرح شد؟ به علت مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام.

۵. زبان فارسی چگونه توانست به زبان دوم جهان اسلام تبدیل شود؟ زبان فارسی به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام، در مناطق مختلف جهان اسلام، گسترش یافت.

۶. جهان اسلام، از جمله ایران چگونه با حمله مغول مقابله کرد؟ مهاجمان را در درون فرهنگ خود، جذب و هضم کردند.

۷. جوامع اسلامی از جمله ایران، با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف مواجه شده اند، جهان اسلام چگونه با این هجمه ها مقابله کرد؟ (ذکر دو مورد) در جنگهای صلیبی، مهاجمان را دفع کردند. در حمله مغول، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

۸. تصویری که تاریخ نگاران غربی و مستشرقان از هویت جامعه اسلامی القا می کردند، چگونه بود؟ توحیدی و یا حتی اساطیری نیست بلکه دنیوی است که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می شود.

۹. مستشرقان، چه تصویری از جوامع اسلامی ارائه کردند؟ مستشرقان، هویت فرهنگی این جوامع را در قالب عناوین قوم گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود ساختند و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک و عرب و فارس تقسیم کردند.

۱۰. چه عاملی امت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم کرد؟ مستشرقان، هویت فرهنگی امت اسلامی را در قالب عناوین قوم گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود ساختند و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک و عرب و فارس تقسیم کردند.

۱۱. برخورد مسلمانان در مواجهه با حمله مغول چگونه بود؟ آنان را در فرهنگ خود جذب و هضم کردند.

۱۲. نخستین رویارویی های قدرت سیاسی و نظامی جوامع غربی، چه اثری بر جوامع اسلامی گذاشت؟ جوامع اسلامی را به خود باختگی فرهنگی دچار ساخت.

۱۳. متفکران ایرانی بعد از دهه سی شمسی، با تدوین کتاب های خود، به نقد کدام رویکرد فرهنگی غرب پرداختند؟ نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود.

۱۴. چهار مورد از کتابهایی که متفکران ایرانی از دهه ی سی به بعد در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب نوشته اند را نام ببرید. غرب زدگی، بازگشت به خویشتن، خدمات متقابل اسلام و ایران، فطرت.

۱۵. متفکران ایرانی در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، چه کتاب هایی تدوین کردند؟ (ذکر دو مورد) غرب زدگی، بازگشت به خویشتن، خدمات متقابل اسلام و ایران، فطرت
۱۶. بازگشت ایران به اسلام، در سده اخیر، چه ابعادی داشت؟ صرفا بازگشت به هویت تاریخی و جغرافیایی نبود بلکه بازگشت به هویت توحیدی و معنوی خویش بود.
۱۷. نقش امام خمینی در تقویت جامعه ایرانی چگونه بوده است؟ جامعه ایران به رهبری امام خمینی (ره) و با تکیه بر آموزه های قرآن و اهل بیت (ع) به هویت اسلامی خود بازگشت. تاریخ و جغرافیای خود را ذیل آسمان معنوی توحید قرار داد و به این ترتیب از مرزهای جامعه ی ایمانی خود و نه فقط جامعه ی ایران، در برابر جهانی که در مقابل او صف کشیده بودند، به مدت هشت سال دفاع کرد.
۱۸. سه مورد از تأثیرات انقلاب اسلامی را در هویت ایرانی بنویسید. موجب بازگشت فرهنگ ایرانی به خویشتن الهی و توحیدی خود شد. موجب بازگشت به هویت اسلامی با رهبری امام خمینی (ره) و با استفاده از آموزه های قرآن و اهل بیت (ع) شد. ایران به عنوان قلب تپنده ی بیداری اسلامی در جهان شناخته شد. ایران به عنوان قطب فرهنگی جدید، مطرح شد.
۱۹. انقلاب اسلامی، چه تأثیری بر هویت ایران و ایرانی داشته است؟ بازگشت به هویت اسلامی به رهبری امام خمینی (قدس سره) و با تکیه بر آموزه های قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) دفاع از مرزهای جامعه ایمانی خود در برابر جهانی که در مقابل او صف کشیده بود. تبدیل ایران به عنوان قلب تپنده بیداری اسلامی
۲۰. جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود، چه اثری بر جهان اسلام گذاشت؟ به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی در آمد و جهان اسلام اینک با الهام از انقلاب اسلامی ایران هویت خود را بیرون از تصاویری که دنیای غرب برای آن القا می کرد جستجو می کند.
۲۱. انقلاب اسلامی چه تأثیری بر جوامع اسلامی داشته است؟ جوامع اسلامی با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می کرد، جستجو می کنند و به این ترتیب، اسلام به عنوان قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می شود.
۲۲. چگونه اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید، در جهان ظاهر می شود؟ جوامع اسلامی با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می کند جستجو می کنند به این ترتیب اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می شود.
۲۳. حیات معنوی اسلام بعد از انقلاب اسلامی ایران، چه افق های جدیدی را به روی دانشمندان جهان غرب گشود؟ نظریه پردازان غربی را که طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگ ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند، به تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آنها فرا خوانده است.
۲۴. هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه مستشرقان غربی، چگونه است؟ توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. این هویت در قالب عناوین قوم گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می شود و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف، نظیر ترک و عرب و فارس، تقسیم می کنند.
۲۵. حجاب و پوشش به عنوان نماد هویت جهان اسلامی در صد سال اخیر، چه فراز و فرودهایی داشته است؟ در دوران رضاخان، حجاب مسئله و معضل درون جامعه ایران بود و زنان مسلمان اجازه رعایت ضوابط دینی خود را نداشتند. اینک حجاب مسئله کشورهای اروپایی شده است و برخی از کشورهای اروپایی از ورود زنان با حجاب به مراکز آموزشی ممانعت می کنند.
۲۶. نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، چه نوع فرهنگی را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند؟ دنیوی شدن.

موفق باشید - مهران زنگنه

درس نهم: بعد سیاسی هویت ایران

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. انسان به دلیل اینکه کارهای خود را می تواند بدون اراده انجام دهد، کنشگری قدرتمند است. **غ**
۲. قدرت فردی انسان، نا محدود است. **غ**
۳. انسان دو نوع قدرت دارد: قدرت فردی و قدرت اجتماعی. **ص**
۴. نظام سیاسی بر نظام فرهنگی اثر می گذارد و از آن تاثیر می پذیرد. **ص**
۵. مقبولیت و مشروعیت، در معنای دقیق خود، با یکدیگر تفاوت دارند. **ص**
۶. مجموعه ساز و کارهایی که برای اعمال سیاست های جامعه وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می دهد. **ص**
۷. مقبولیت به این معناست که قدرت بر اساس شریعت و موافق با حکم خداوند اعمال می شود. **غ**
۸. ارسطو، شش نوع نظام سیاسی را نام برده است. **ص**
۹. ارسطو، مدینه فاضله را جامعه الهی می داند. **غ**
۱۰. فارابی، جامعه ای را که از فرهنگ حق برخوردار باشد، مدینه فاضله می داند. **ص**
۱۱. لیبرالیسم به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان ها است. **ص**
۱۲. در نظام جمهوری اسلامی قوانین و مقررات بر اساس احکام الهی و اسلامی تعیین می گردند. **ص**
۱۳. نظام سیاسی اگر به ارزش های فرهنگی جامعه وفادار بماند با استفاده از مدیریت سیاسی خودبه بسط و توسعه فرهنگ کمک می کند. **ص**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. قدرتی که بدون استفاده از تهدید و بارضایت طرف مقابل به دست می آید، دارای **مقبولیت** است.
۲. هر گاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین، سازمان پیدا کند، **سیاست** پدید می آید.
۳. مدار مشروعیت، **حق و باطل** بودن است..
۴. اعمال **قدرت** سازمان یافته برای هدفی معین است.
۵. کمیت افراد تاثیر گذار، **روش تصمیم گیری** دینی یا دنیوی بودن.
۶. لیبرالیسم به معنای **مباح** دانستن همه امور برای انسان هاست.
۷. کسانی که توان تأثیرگذاری بیشتری بر اراده دیگران دارند از **قدرت اجتماعی** بیشتری برخوردارند.
۸. قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد، **اقتدار** نامیده می شود.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. تنها راه جلب افراد برای پیدایش قدرت اجتماعی، کدام مورد است؟
الف) آگاهی افراد **ب) اراده افراد** ج) تبعیت د) اقتدار
۲. به قدرتی که مطابق قانون و حکم خدا و رضایت مردم باشد، چه گفته می شود؟
الف) اقتدار ب) مقبول غیر مشروع ج) مشروع **د) مشروع و مقبول**
۳. نظام سیاسی بر مبنای حاکمیت اکثریت مردم بر اساس خاص و میل خودشان چه نام دارد؟
الف) دیکتاتوری **ب) دموکراسی** ج) لیبرال د) آرمانگرا
۴. به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان هاست .
الف) جمهوری ب) لیبرال دموکراسی ج) دموکراسی د) لیبرالیسم
۵. فارابی از جوامعی که آرمان ها و ارزش های آنها عقلانی نباشد، با چه عنوانی یاد می کند؟
الف) جاهلی ب) فاضله ج) فاسقه د) جمهوری
۶. نوعی نظام سیاسی است که ادعا می کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می یابد و حکومتی دنیوی و این جهانی است؟
الف) **لیبرال دموکراسی** ب) جمهوری ج) دموکراسی د) پارادوکس دموکراسی

سوالات تشریحی:

۱. تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر، به دو صورت می تواند باشد: تبعیت با رضایت و **تبعیت با کراهت**
۲. ارسطو حکومتی را که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند چه می نامد؟ **جمهوری**
۳. مفاهیم زیر به کدام تعاریف زیر اشاره دارد؟
الف) توانایی اثر گذاشتن بر اراده دیگران: **قدرت اجتماعی**
ب) قدرتی که با رضایت مردم همراه باشد: **مقبولیت**
ج) قدرتی که موافق حکم و قانون و اراده تشریعی خداوند باشد: **مشروعیت**
د) هر گاه موجودی بتواند کاری را با اراده و آگاهی خود انجام دهد: **قدرت**
۴. پاسخ صحیح را از بین جواب های مشخص شده انتخاب نمایید.
جمهوری - لیبرال دموکراسی - جمهوری اسلامی - دموکراسی
الف) نوعی نظام سیاسی که در جهان اسلام مورد توجه امت اسلامی قرار گرفته است. **جمهوری اسلامی**
ب) ارسطو معتقد است در این حکومت اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور دارند. **جمهوری**
ج) نوعی نظام سیاسی که ادعا می کند با خواست اکثریت مردم سازمان می یابد. **لیبرال دموکراسی**
۵. منظور از تبعیت با کراهت چیست؟ **تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد.**
۶. قدرت بدون اکراه و با رضایت تبعیت کنندگان، چه نامیده می شود؟ **مقبولیت.**
۷. انواع تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر را نام ببرید؟ **تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت.**
۸. دو صورت تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر را نام ببرید. **تبعیت با رضایت (تبعیت با کراهت**
۹. ارسطو، حاکمیت اکثریت را که بر مدار خواسته های مردم باشد چه می نامد؟ **دموکراسی**
۱۰. فارابی جامعه ای را که از فرهنگ حق برخوردار باشد، چه می نامد؟ **مدینه فاضله**
۱۱. در اندیشه فارابی، جوامعی که و آرمان ها و ارزش های آنها عقلانی و الهی نباشد، چه نام دارد؟ **جوامع جاهلی.**
۱۲. منظور از اقتدار چیست؟ **قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.**
۱۳. قدرت اجتماعی چه هنگامی پیدا می شود؟ **هنگامی که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده ی دیگران تاثیر بگذارد و کار ارادی دیگران را به خدمت بگیرد.**
۱۴. وقتی قدرت بر اساس حکم و قانون الهی، بر فردی اعمال شود که به اکراه آنرا می پذیرد، چه نام دارد؟ **قدرت مشروع فاقد مقبولیت**
۱۵. مدار مشروعیت قدرت چیست؟ **مدار مشروعیت، حق و باطل بودن است.**
۱۶. مدار مقبولیت و مدار مشروعیت چیست؟ **مدار مقبولیت، خواست و اراده کسانی است که قدرت بر آنها اعمال می شود اما مدار مشروعیت، حق و باطل بودن است.**
۱۷. مشروعیت قدرت چه مفهومی دارد؟ **قدرت بر اساس شریعت و موافق با حکم خداوند باشد.**
۱۸. چه نوع قدرتی دارای مقبولیت است؟ **قدرت بدون استفاده از تهدید و با رضایت تبعیت کنندگان.**
۱۹. تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر به چند صورت انجام می پذیرد؟ نام برده و شرح دهید. **تبعیت با کراهت: تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد. تبعیت با رضایت: تبعیتی است که با رضایت و میل درونی همراه است.**
۲۰. انواع جلب تبعیت دیگران را نام برده و تعریف کنید. **تبعیت با کراهت: تبعیتی است که ناشی از تهدید و ترس باشد. تبعیت با رضایت: تبعیتی است که با رضایت و میل درونی همراه است.**
۲۱. تفاوت دو مفهوم مقبولیت و مشروعیت را بنویسید. **مقبولیت در جایی است که قدرت، بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می آید. مشروعیت یعنی قدرت بر اساس شریعت و موافق با حکم خداوند اعمال شود.**
۲۲. تعریف نظام سیاسی را بنویسید. **مجموعه ساز و کارهایی که برای اعمال سیاست های جامعه وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می دهد.**
۲۳. در عبادات اسلامی های آموزه هاچه هنگامی ارزش بیشتری می یابند؟ **هنگامی که بعد اجتماعی وسیع تری پیدا می کند.**
۲۴. نظام سیاسی چگونه به وجود می آید؟ **پاسخ: مجموعه ساز و کارهایی که برای اعمال سیاست های جامعه وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می دهد.**

۲۵. در چه صورتی نظام فرهنگی، مقبولیت نظام سیاسی را نیز تامین می کند؟ نظام فرهنگی عقاید، ارزش ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تامین می کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی، مقبولیت دارد.
۲۶. در چه صورتی نظام فرهنگی، مقبولیت نظام سیاسی را نیز کاهش می دهد؟ اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی یا تحت تاثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را کاهش می دهد.
۲۷. نظام های سیاسی بر اساس تعداد افراد تاثیر گذار و تصمیم گیرنده، به چند دسته تقسیم می شوند؟ توضیح دهید. ۱- نظام هایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم می گیرد ۲- نظام هایی که در آنها اقلیتی تصمیم گیرنده است ۳- نظام هایی که در آنها اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی خود تاثیر گذارند.
۲۸. بر اساس ملاک روش تصمیم گیری، نظام های سیاسی به چند دسته تقسیم می شوند؟ توضیح دهید. به دو دسته تقسیم می شوند: ۱) نظام هایی که در آنها حاکم یا حاکمان بر اساس اهداف و اغراض و امیال خود تصمیم می گیرند. ۲) حاکم یا حاکمان بر اساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می گیرند.
۲۹. مفهوم حکومت جمهوری از دیدگاه ارسطو را بنویسید. حکومتی را که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند.
۳۰. تعریف ارسطو از دموکراسی چیست؟ حاکمیت اکثریت را در صورتی که بر مدار خواسته های آنها باشد، دموکراسی نامند.
۳۱. تفاوت حکومت دموکراسی و جمهوری از نظر ارسطو چیست؟ ارسطو، حاکمیت اکثریت را در صورتی که بر مدار خواسته های آنها باشد، دموکراسی می نامند و حکومتی را که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند، جمهوری می نامد.
۳۲. در اندیشه فارابی، مدینه فاضله چه نوع جامعه ای است؟ جامعه ای که بر اساس قوانین الهی شکل می گیرد.
۳۳. در اندیشه فارابی جوامع جاهلی چه نوع جوامعی هستند؟ جوامعی که و آرمان ها و ارزش هایشان عقلانی و الهی نباشد.
۳۴. مفهوم لیبرالیسم را بنویسید. مباح دانستن همه امور برای انسان هاست.
۳۵. دموکراسی به چه معنایی است؟ دموکراسی به معنای حاکمیت مردم است.
۳۶. نظام سیاسی لیبرال دموکراسی را تعریف کنید. لیبرال دموکراسی نوعی نظام سیاسی است که ادعا می کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می یابد این نظام سیاسی هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی شناسد و حکومتی دنیوی و این جهانی است.
۳۷. لیبرال دموکراسی با چه فرهنگی سازگار است؟ با فرهنگ جدید غرب، که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد.
۳۸. جمهوری اسلامی چه نوع نظام سیاسی است و ویژگی های مربوط به آن کدام است؟ جمهوری اسلامی یا مردم سالاری دینی، نوع دیگری از نظام سیاسی است که در جهان اجتماعی اسلام مورد توجه قرار گرفته است. عنوان جمهوری در این ترکیب به معنای به رسمیت شناختن حضور موثر مردم در نظام سیاسی است و کلمه اسلامی نشاندهنده این است که فعالیت ها بر اساس عقاید و ارزش های اسلامی و سازمان پیدا می کنند. در این نظام سیاسی، قوانین و مقررات با خواست مردم و ذیل اراده و مشیت الهی شکل می گیرند.
۳۹. دو مورد از ویژگی های نظام سیاسی جمهوری اسلامی را بنویسید. در این نظام سیاسی، عنوان جمهوری به معنای به رسمیت شناختن حضور موثر مردم در نظام سیاسی است و کلمه اسلامی نشاندهنده این است که فعالیت ها بر اساس عقاید و ارزش های اسلامی و سازمان پیدا می کنند.
۴۰. در نظام جمهوری اسلامی، مفاهیم «جمهوری» و «اسلامی» با چه هدفی به کار می رود؟ عنوان جمهوری در این ترکیب به معنای به رسمیت شناختن حضور موثر مردم در نظام سیاسی است و کلمه اسلامی نشان دهنده این است که فعالیت ها بر اساس عقاید و ارزش های اسلامی و سازمان پیدا می کنند.
۴۱. تفاوت بین حکومت جمهوری و دموکراسی از نظر ارسطو چیست؟ جمهوری: حکومتی را که در آن اکثریت مردم براساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند. دموکراسی: حاکمیت اکثریت مردم بر اساس خواسته ها و تمایلات خود.
۴۲. دو نظام لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی را از نظر آرمان ها و ارزش ها با یکدیگر مقایسه کنید. (یک تشابه و یک تفاوت) تشابه: هر دو به خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می یابد تفاوت: نظام لیبرال دموکراسی، هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی شناسد و حکومت دنیوی و این جهانی است در حالی که نظام جمهوری اسلامی، خواست مردم در ذیل اراده و مشیت الهی شکل می گیرد.
۴۳. ارسطو حکومتی را که در آن اکثریت بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند چه می نامد؟ جمهوری.

درس دهم: ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. جمعیت هر جامعه، بخشی از هویت آن محسوب می شود. **ص**
۲. بسط و گسترش یک جامعه از طریق گسترش فرهنگ آن صورت می گیرد. **ص**
۳. هر چه عاملان و حاملان یک فرهنگ و معانی آن کمتر باشند، آن فرهنگ در شرایط بهتری گسترش می یابد. **غ**
۴. فرزندآوری، نیاز فطری انسان هاست. **ص**
۵. سیاست جمعیتی می تواند در راستای افزایش یا کاهش جمعیت باشد. **ص**
۶. ایران در چندین برهه زمانی، سیاست های کاهش جمعیت را اجرا کرد. **غ**
۷. رفاهی که از درآمدهای نفتی به وجود می آید، پایدار است. **غ**
۸. سرمایه داری، عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است. **ص**
۹. شناخت فرهنگ، پذیرش و عمل به آن صرفاً از عهده افراد و اعضای جامعه برمی آید. **ص**
۱۰. از کارکردهای مهم خانواده تأمین جمعیت است. **ص**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. اولین شرط بقای هر جامعه، **جمعیت** آن است.
۲. راه گسترش هر فرهنگ **شناختن** و **پذیرفتن** و عمل کردن به آن است.
۳. افزایش جمعیت یک جهان اجتماعی، به منزله ی گسترش **فرهنگ** و **معانی** آن است.
۴. ایران در دو برهه ی زمانی، سیاست های **کاهش جمعیت** را اجرا کرد.
۵. اقتصاد امروز مامحصول، **رویدادهای گذشته** و عملکرد کنونی ما است.
۶. هویت جوامع غربی بر، اساس **اقتصاد** شکل گرفته است.
۷. جهان غرب، هویت خود را بر اساس **اقتصاد** شکل می دهد و **سرمایه داری** عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است.
۸. ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست های **اقتصاد مقاومتی** تعقیب می کند.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. کدام یک از گزینه های زیر راه گسترش فرهنگ نیست؟
الف) پذیرفتن ب) شناختن ج) عمل کردن د) **اصلاح کردن**
۲. هرچه حاملان و عاملان یک فرهنگ بیشتر باشد چه تاثیری بر آن فرهنگ دارد؟
الف) فرهنگ متزلزل می شود
ب) **فرهنگ گسترش پیدا می کند**
ج) فرهنگ عقب مانده تر می شود
د) به ضد فرهنگ تبدیل می شود
۳. افزایش جمعیت یک جامعه، زمینه ساز گسترش چه عامل مهمی است؟
الف) گسترش وضع اقتصاد
ب) گسترش شهرنشینی
ج) **گسترش فرهنگ**
د) گسترش جمعیت جوان
۴. راهکارهایی که برای حل مشکل جمعیتی اندیشیده می شود، چه نام دارد؟
الف) سیاست های تشویقی
ب) سیاست های جامعه
ج) **سیاست های جمعیتی**
د) سیاست های توزیع متعادل جمعیت
۵. در چه صورت فرهنگ، گسترش بیشتری می یابد؟
الف) **حاملان و عاملان آن، بیشتر باشند** ب) دینی باشد ج) بعد اقتصادی مطلوبی داشته باشد د) دنیوی باشد

سوالات تشریحی:

۱. مهمترین کارکرد خانواده چه می باشد؟ **تأمین جمعیت.**
۲. تدابیر و راه حل هایی که برای حل مشکل جمعیتی اندیشیده می شود چه نام دارد؟ **سیاست های جمعیتی**

۳. گسترش جهان اجتماعی از چه طریقی صورت می گیرد؟ از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن.

۴. چه عواملی زمینه تغییر سیاست جمعیتی در ایران را فراهم آورد؟ کاهش بیش از حد رشد سالانه جمعیت.

۵. هویت جوامع غربی بر چه اساس شکل می گیرد؟ اقتصادی.

۶. فرهنگ در چه شرایطی بیشتر گسترش می یابد؟ وقتی حاملان و عاملان یک فرهنگ بیشتر باشند آن فرهنگ بیشتر گسترش می یابد.

۷. چرا تامین جمعیت مناسب برای یک جامعه مسئله ای هویتی است؟ جمعیتی که جامعه زمینه ساز گسترش فرهنگ آن است کاهش جمعیتی که جامعه امکان تسلط جوامع و فرهنگهای دیگر بر آن جامعه را فراهم می آورد از این رو تامین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله ای هویتی است.

۸. از دیدگاه اسلام در چه صورت، افزایش جمعیت ضروری است؟ هدف اسلام، گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی است. لازمه ی تحقق این هدف، داشتن جمعیت مناسب است؛ بنابراین اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد فرهنگ، حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ نیز حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است.

۹. در چه صورتی جهت گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی، افزایش جمعیت ضروری است؟ اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است.

۱۰. چهار مورد از عوامل کاهش جمعیت و سالمندی جمعیت در غرب را بنویسید. بالا رفتن سن ازدواج- افزایش بی ثباتی- فرو پاشی خانواده ها و طلاق- رفاه زدگی- مصرف گرایی- هزینه پنداشتن فرزندان

۱۱. منظور از سیاست های جمعیتی چیست؟ وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می شود نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره اندیشی می کند و با همراهی و همکاری مردم راهکارهایی را به اجرا در می آورد.

۱۲. آیا اقتصاد نفتی (اقتصاد تک محصولی) پایدار است؟ و چه وضعیتی را بوجود می آورد؟ این وضعیت می تواند در کوتاه مدت، احساس رفاه بیشتری را، آن هم با نوسانات زیاد، برای مردم به ارمغان آورد؛ اما پایدار نیست. وضعیت شکننده ای را به وجود می آورد که زمینه سوء استفاده از قدرت های جهانی را فراهم می آورد.

۱۳. انواع تحریم های اقتصادی نفتی و مالی با چه رویکردی علیه کشور ما اتخاذ شده است؟ تا اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند؛ ثانیاً از انتقال آن (درآمد نفتی) به کشور ممانعت ورزند.

۱۴. چرا رفاه حاصل از اقتصاد تک محصولی پایدار نیست؟ زیرا اقتصاد تک محصولی، وضعیتی ناپایدار به وجود می آورد که زمینه سوء استفاده ی قدرت های جهانی را فراهم می کند، آنها از این ضعف اقتصادی به عنوان ابزاری برای فشار آوردن به جامعه استفاده می کنند.

۱۵. آسیب های مبتنی بر اقتصاد نفتی را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است). شکل گیری تولید ملی ضعیف و شکننده، در کوتاه مدت احساس رفاه بیشتری به ارمغان می آورد اما پایدار نیست. وضعیت شکننده ای را به وجود می آورد که زمینه سوء استفاده قدرت های جهانی را فراهم می آورد. دولت بزرگی به وجود می آورد که می کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار، رفاه اقتصادی را تامین کند.

۱۶. تاثیر سرمایه های نفتی بر اقتصاد را بنویسید. سرمایه های نفتی می تواند به انواع دارایی ها و ثروت ها مانند صنایع و کارخانجات تولیدی مختلف تبدیل شود اما اگر به درستی از آن استفاده نشود، می تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است.

۱۷. چرا جوامع غربی علیه ایران جنگ اقتصادی تمام عیاری به راه انداخته اند؟ برخی از کشورهای سلطه که از سویی اقتصاد را براساس همه چیز می پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه های غیر اقتصادی را نابود شده می بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می دانند، از این رو جنگ اقتصادی تمام عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته اند.

۱۸. اقتصاد مقاومتی را تعریف کنید. اقتصاد مقاومتی الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با اعتقاد به تعالیم حیات بخش اسلام و تکیه بر دانش و فناوری و ظرفیت های مولد مردمی و دولتی، روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، امید، همبستگی و حضور فعال و موثر در تعاملات جهانی، برای مردم ایران امنیت، رفاه و پیشرفت همراه با عدالت؛ و برای جهان اسلام و بشریت الگویی ایرانی (اسلامی) از رشد و شکوفایی را به ارمغان می آورد.

۱۹. چهار مورد از ویژگی های اقتصاد مقاومتی را بنویسید. اقتصادی پیشرفته، مستقل و مستحکم است - که با اعتقاد به تعالیم اسلام و تکیه بر دانش و فناوری، هویت اقتصادی نوینی را برای ایران می سازد- خودکفا، دارای روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، درون زایی در عین برون گرایی.

۲۰. انواع سیاست های جمعیتی را نام ببرید؟ افزایش دهنده یا کاهش دهنده جمعیت.

۲۱. اگر از سرمایه های نفتی به درستی استفاده نشود چه پیامدهایی دارد؟ می تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است.

۲۲. از اصول کلی سیاست های جمعیتی ایران از سال ۱۳۹۳ تا کنون چهار مورد را نام ببرید؟ افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد، ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی ایرانی اسلامی، فرهنگ سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره مندی از تجارب و توانمندی های ایشان، برنامه ریزی برای توزیع متعادل جمعیت در نقاط مختلف کشور.

۲۳. چرا رفاه حاصل از اقتصاد نفتی پایدار نیست؟ ۱- ایجاد درآمدی هنگفت و بدون زحمت ۲- شکل گیری تولید ملی ضعیف و شکننده وابسته به نفت ۳- به وجود آمدن دولت بزرگی که به کمک درآمدهای نفتی رفاه اقتصادی را ایجاد می کند نه رواج کسب و کار ۴- فراهم شدن زمینه سوء استفاده قدرت های جهانی.

موفق باشید - مهران زنگنه

